

KERKENBELEIDSPLAN Kasterlee

2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	2
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN.....	6
2. FICHE PER KERKGEBOUW.....	7
2.1. Sint-Willibrordus in Kasterlee	7
2.1.1. Identificatie	7
2.1.2. Beschrijving	8
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	18
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	20
2.2. Onze-Lieve-Vrouw in Lichtaart	21
2.2.1. Identificatie	21
2.2.2. Beschrijving	22
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	30
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	32
2.3. Sint-Margarita in Tielen	34
2.3.1. Identificatie	34
2.3.2. Beschrijving	35
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	43
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	45
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	46
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	46
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invulling van de Sint-Margarita kerk zal worden onderzocht	47
BESLUIT.....	49

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Kasterlee:

- Sint-Willibrordus, Markt 28, 2460, deelgemeente Kasterlee.
- Onze-Lieve-Vrouw, Leistraat 29, 2460, deelgemeente Lichtaart .
- Sint-Margarita, Tielendorp 32, 2460, deelgemeente Tielen.

De **opstartvergadering** voor de opmaak van het nieuwe kerkenbeleidsplan ging door op 18 december 2024. Tijdens deze vergadering werden volgende punten besproken:

- De statuten als A, B of C-kerk.
- De studiedag op 13 februari 2025 bij IOK rond de opmaak van het kerkenbeleidsplan.
- De vooropgestelde timing en procedure om het kerkenbeleidsplan 2025 door de gemeenteraad goedgekeurd te krijgen op datum van 27 mei 2025.
- De kerkelijke overheid heeft al voorbereidend werk verricht. De cijfergegevens rond het gebruik van de kerken worden in januari 2025 bezorgd aan de gemeente.
- De gemeente coördineert het uitschrijven van het kerkenbeleidsplan.
- De vervolgvergadering op 18 februari 2025 op basis van de beschikbare gegevens en het voor zover mogelijk ingevulde sjabloon.

Tijdens de eerste **vervolgvergadering** op 18 februari 2025 kwamen volgende punten aan bod:

- De visie van de pastorale eenheid. Er wordt overeenstemming bereikt om de kerk van Tielen in het kerkenbeleidsplan een C-statuut te geven. Onderbouwing van deze keuze is op basis van:
  - o De bestemming is in de toekomst nog uit te klaren.
  - o Onderzoeken van nieuwe vormen van liturgie.
  - o Met daaraan gekoppeld onderzoek van ontwikkelingen om een kleinere kerk te worden.
  - o Oprichting van een stuurgroep die na 3 jaar een eerste evaluatie maakt van deze onderzoeken en de impact op de toekomst van de kerk.
  - o Project Beleef Tielen: dorpsvernieuwing in Tielen.
- Optionele topics uit het model kerkenbeleidsplan die geen invulling hebben in Kasterlee worden niet opgenomen in het kerkenbeleidsplan.
- Timing goedkeuringsproces:
  - o tegen 14 april 2025 verzending van het ontwerp kerkenbeleidsplan naar de deelnemers van de stuurgroep;
  - o reacties van de leden van de stuurgroep binnen de 7 dagen;
  - o agendering op het college van burgemeester en schepenen op 28 april 2025 en aansluitend verzending naar de bisschop;
  - o verzending dossier naar de gemeenteraad op 19 mei 2025;
  - o behandeling door de gemeenteraad op 27 mei 2025.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Kasterlee, de Pastorale Eenheid Zacheüs, het centraal kerkbestuur van Kasterlee en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Antwerpen op 30 april 2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Kasterlee op 27 mei 2025.

Pastorale Visie van de Pastorale Eenheid Zacheüs op het gebruik van de kerken 2024 – 2030:

De werking van pastorale eenheid Zacheüs valt samen met de gemeentegrenzen van groot Kasterlee en groot Lille. Meer specifiek spreken we in Kasterlee over de parochies Kasterlee, Tielen en Lichtaart en in Lille over de parochies Lille, Wechelderzande en Gierle. Bij de opstart van de pastorale eenheid is er voor Lichtaart als zondagskerk gekozen. In deze kerk wordt elk weekend eucharistie aangeboden, in de andere kerken één of tweemaal in de maand.

In de hedendaagse realiteit wordt zeker met hoogdagen ingezet op de zondagskerk, maar in praktijk zijn er tot op dit moment maar een beperkt aantal mensen van andere parochies die de verplaatsing maken naar deze kerk.

Binnen gans het gebied is er een afname te merken van de deelname aan de traditionele weekendliturgie, maar voor velen blijft de kerk het centrum van hun dorp. Hun dorp waar zich veel afspeelt 'onder de toren'.

Een pastorale visie voor de volgende zes jaar gaat breder dan alleen een visie te formuleren over het gebruik van de kerkgebouwen gezien een gelovige gemeenschap meer is als alleen het vieren van de liturgie. Ook over diaconie, gemeenschapsopbouw, catechese en financieel beheer moet worden nagedacht. Maar gezien deze nota geschreven wordt in het kader van het nieuw op te stellen kerkenplan beperken we ons in deze visienota tot het gebruik van de kerken.

Vanuit de visienota van bisdom Antwerpen wordt de verwachting uitgesproken om meer en meer de centrale plaats van de liturgie de zondagskerk te maken voor gans de pastorale eenheid. Toch blijft dit einddoel de volgende zes jaar enkel haalbaar voor een beperkt aantal vieringen en zal er meer moeten worden op ingezet op twee clusters. De cluster Lille en de cluster Kasterlee. In deze twee clusters zal er de volgende zes jaar naar gestreefd worden dat er in de beide clusters een zo groot mogelijk gelijkwaardig aanbod is dat aansluit bij de plaatselijke noden.

Cluster Kasterlee

- Onze-Lieve-Vrouw Lichtaart, 'zondagskerk'

Deze kerk ligt centraal in de cluster Kasterlee en is tegelijkertijd ook de zondagskerk van gans de pastorale eenheid. Daardoor worden bepaalde hoogdagvieringen ook in deze kerk gecentraliseerd. We spreken in deze kerk nog over een sterke groep aanwezigen in de traditionele liturgie.

Ook willen we in deze kerk de volgende zes jaar voornamelijk inzetten op het aanbod van kwaliteitsvolle liturgie die een bredere uitstraling kan hebben binnen gans de pastorale eenheid. Ook de verering van Onze-Lieve-Vrouw mag nog sterker in de kijker worden gezet.

Daarom moet zeker overwogen worden deze kerk te voorzien van de nodige media zoals bijvoorbeeld schermen.

We gaan bij deze kerk uit van een A label.

- Sint-Willibrordus Kasterlee, 'centrumkerk'

Deze kerk heeft van oudsher een sterke eigenheid. Ook in deze kerk is een sterke groep aanwezigen in de traditionele liturgie. Daarom willen we in deze kerk de volgende zes jaar ook voornamelijk inzetten op het aanbod van kwaliteitsvolle liturgie. Maar gezien zijn ligging moet deze kerk nog meer groeien naar een open kerk. Een open kerk als stilteplaats, maar ook een kerk die ten volle kan gevaloriseerd worden.

We gaan bij deze kerk uit van een A label.

- Sint-Margarita Tielen, 'dorpskerk'

In deze kerk is nog maar een beperkt aantal aanwezigen in de traditionele weekendliturgie. Daardoor moet in de volgende zes jaar overwogen worden deze te stoppen en meer en meer in te zetten op andere vormen van gelovig samenkomen. Ook themavieringen horen zeker thuis in deze kerk. Tegelijkertijd is voor ons deze kerk de ideale plaats voor een cultureel aanbod en wordt er nu al door de kerkraad hier aan gewerkt om dit mogelijk te maken.

We gaan bij deze kerk uit van een C label.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie komen aan bod. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

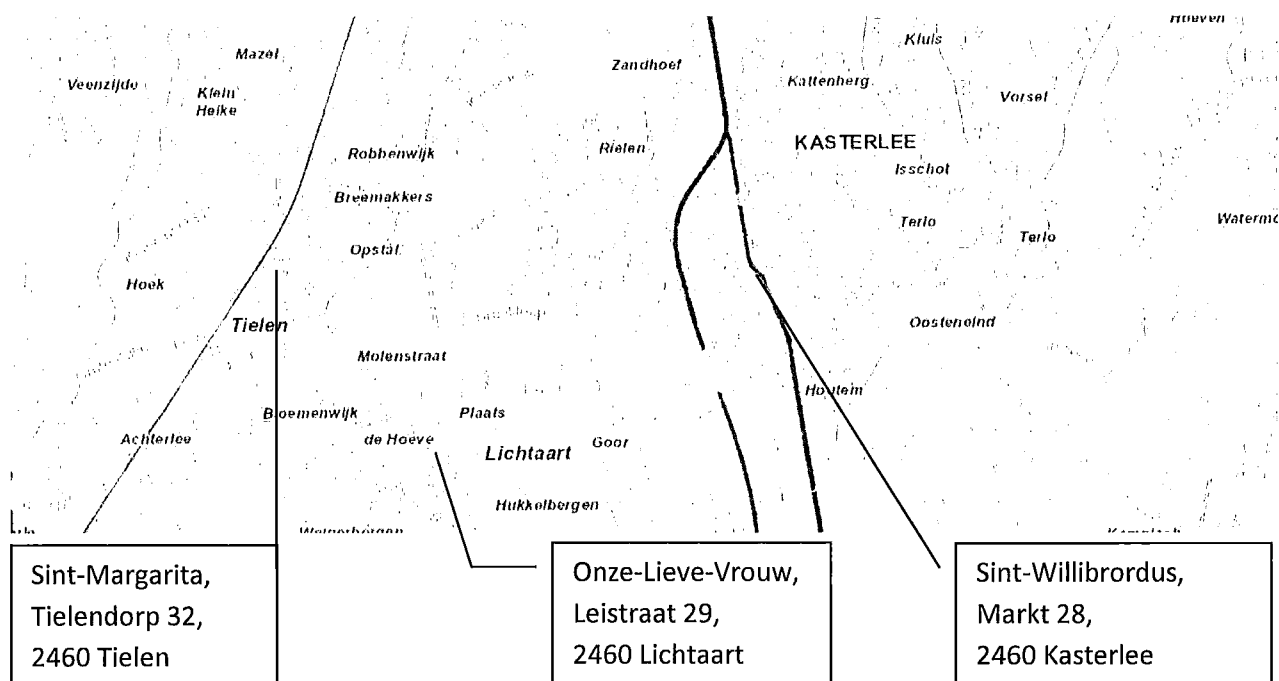
Handtekening bisdom

Namens het College van Burgemeester en Schepenen
de algemeen directeur de burgemeester

Tom De Munter

Ward Kennes

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Willibrordus in Kasterlee

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Willibrordus

Geografische ligging

- Markt 28, 2460 Kasterlee
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Pastorale Eenheid Zacheüs
- Parochie: Sint-Willibrordus

Eigenaar: gemeente Kasterlee

Bescherming(en)/vastgesteld

- Niet-beschermd
- Opgenomen op de inventaris van het bouwkundig erfgoed in de provincie Antwerpen bij MB van 14 maart 2019

2.1.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Beknopte karakterisering

Typologie: parochiekerken.

Stijl: gotiek, neogotiek.

Datering: derde kwart 19de eeuw, eerste kwart 16de eeuw, tweede kwart 18de eeuw.

Beschrijving

Vroegere 16de-eeuwse kerk door brand verwoest in 1735 en nadien heropgebouwd, vernieuwd en vergroot in neogotische stijl in 1848-1851 naar ontwerp van E. Gife, herstellingswerken aan daken en toren naar ontwerp van P.J. Taeymans van 1893-1894. De toren met laatgotische onderbouw van 1531 kreeg een nieuwe spits in 1900.

Oostwest-georiënteerde, driebeukige kruisbasiliek met toren van vijf geledingen onder ingesnoerde leien naaldspits aan westzijde. Schip van vier traveeën, transeptarmen van twee en een halve travee, koor en zijkoor van drie traveeën. Baksteenbouw onder een leien bedaking, geritmeerd door versneden steunberen en aflijnende getande baksteenfriezen. Spitsboogvensters met neogotisch maaswerk. Oostgevel met neogotische portalen van bak- en natuursteen. Uitspringende zijportalen met puntgevels tussen flankerende steunberen bekroond met hogels, korfboogdeuren in geprofileerde omlijsting. Centrale ingang met rechthoekige deur in geprofileerde spitsboogomlijsting tussen pilasters met hogels en kruisbloemen. Westtoren van bak- en zandsteen met hoeksteunberen en polygonale noordelijk gelegen traptoren. Korfboogdeur en gotisch drielichtvenster in een doorlopende geprofileerde zandstenen omlijsting.

Bepoeterd en beschilderd interieur met spitsbogen op bundelpijlers en kruisribgewelven. Koorgewelf op bakstenen, gebundelde halfzuilen met geornamenteerd kapiteel en beschilderde sokkel.

HET MOBILAIR

- Schilderijen uit de 17de eeuw (Portret van Everardus Mercurianus en Kroning van Maria), 18de eeuw (Onze-Lieve-Vrouw met Kind door C. Kennis en zestien schilderijtjes met vijftien mysteries en God de Vader) en 19de eeuw (De lanssteek naar P.P. Rubens door J.B. Hermans).
- Gepolychromeerd houten beeld van Heilige Anna met Maria (16de eeuw) afkomstig uit een kapel op de Lichtaartse weg. Gepolychromeerde houten 17de-eeuwse beelden van Heilige Barbara en Heilige Antonius abt, eiken beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind (eerste helft 17de eeuw) en buste van Heilige Bernardus van verguld hout (einde 17de eeuw).
- Gepolychromeerde houten 18de-eeuwse beelden van Heilige Lucia van Syracuse, Heilige Willibrordus, Heilige Antonius abt en Heilige Bernardus van Clairvaux.
- Geschilderde houten buste van Heilige Willibrordus (18de eeuw).
- Beelden van apostelen door N. Daems afkomstig van het voormalig koorgestoelte (tweede helft 19de eeuw).
- 18de-eeuwse zijaltaren door A. De Swert en/of J.B. Peeters; neogotisch hoofdaltaar van circa 1855 door Van den Plas.
- Biechtstoelen van circa 1758. Eiken preekstoel door H. Peeters-Dievoort van 1874.
- Lambrisering door N. Daems (tweede helft 19de eeuw).
- Neogotisch doksaal met balustrade en beelden (tweede helft 19de eeuw).
- Doopvont uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, plannen 14, Kasterlee, dossier 6.

JANSEN J., Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen. Provincie Antwerpen. Kanton Turnhout I, Antwerpen-Brussel, 1976, p. 18-21.

JANSENS R., Eugène Gife 1819-1890, Provinciaal bouwmeester te Antwerpen. Een studie van zijn kerkelijke bouwkunst, in Proefschrift H.I.K.O., Rijksuniversiteit Gent, 1980-1981, p. 380.

DE HISTORIEK en CULTUURHISTORISCHE WAARDE

Voor het eerst is er sprake van de kerk in het cijnsboek van Kasterlee in 1443. Het moet toen een klein kerkje geweest zijn te vergelijken met de huidige kapel van Rielen. In 1531 werd de kerk herbouwd, Kasterlee telde toen ongeveer 170 huizen. De toren van de huidige kerk dateert uit die tijd. Er werd toen ook een kruisbeuk bijgebouwd en de ingang was zoals tevoren onder de toren (het westen). In de toren werd toen de tiende klok gehangen en deze moest zwaar genoeg zijn om over heel de uitgestrektheid van de parochie gehoord te kunnen worden. De toren is een prachtig exemplaar van een bakstenen toren uit de zestiende eeuw. Merkwaardig is de vroeg-gotische stijl boven de ingang deur van de toren. In het begin was er slechts één altaar genoemd naar de patroonheilige van de parochie Sint-Willibrordus. Later kwamen daarbij het altaar van Onze-Lieve-Vrouw, het Heilig Kruis en Sint Anna. In 1631 werd het altaar van Sint Anna verenigd met het Onze-Lieve-Vrouwaltaar. In 1713 werd er een torenuurwerk aangebracht. De kosten werden betaald door offergaven van de gelovigen. In 1718 op Sint Annadag (dag van de processie en de kermis) kwam bisschop Petrus-Josephus van Antwerpen persoonlijk de relikwie van Sint-Willibrordus naar de parochie brengen.

Op zaterdag 3 september 1735 brandden de kerk, de toren en de toenmalige pastorie af. De 3 torenklokken smolten hierbij. 2 werden betaald door de gemeente maar 1 werd betaald door de parochianen door de tiendenheffers, vandaar de naam tiendenklok. In 1742 werd een der gesmolten klokken opnieuw gegoten en de kosten ten laste van de tiendenheffers. Ook dat jaar geraakte de kerk hersteld en kregen we van de bisschop toelating tot de wijding van het gebouw.

In 1750 werd een hoogzaal ingericht nadat de kerk rijkelijk voorzien was van lambrisering.

In 1758 is de kerk 3 biechtstoelen rijk geworden en ze waren voorzien van traliwerk, zoals voorgeschreven volgens het Concilie van Trente. De voorste biechtstoelen vermoedelijk gemaakt door De Swert van Meerhout zijn in een meerwaardige Rococostijl. Het snijwerk, het medaillon van de goede herder (Pastor Bonus) en de rouwmoedige Petrus zijn het werk van een vakman. Uit dezelfde tijd dateren ook de 2 zijaltaren afkomstig van dezelfde vakman. Het altaar van de Rielenkapel is ook van toen. In 1767 werden de altaren gemarbriseerd door Petrus Josephus Lacosta van Turnhout. Het is spijtig dat de altaren later met een lichtere kleur overschilderd werden. In 1786, 51 jaar na de brand werden 2 nieuwe klokken in de toren gehangen: deze van Onze-Lieve-Vrouw en de elfurenklok. Beide waren op dezelfde manier versierd: aan de ene kant de afbeelding van Maria Magdalena aan de voeten van Christus en aan de andere kant Maria met het kind Jezus.

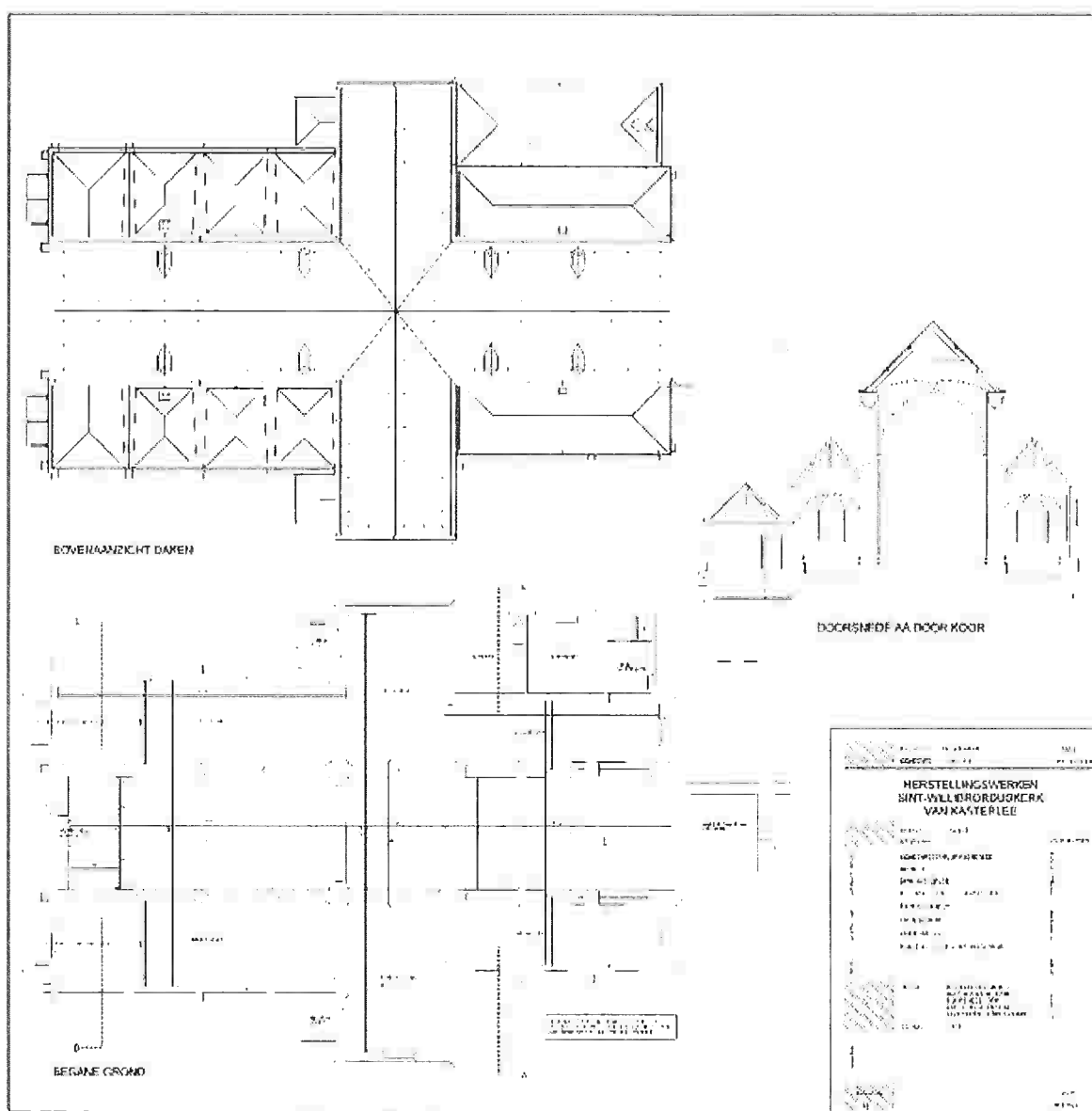
Op donderdag 24 augustus 1797 werd de kerk van Kasterlee als zwart goed aangeslagen en op 7 oktober gesloten. Vanaf toen gebeurden de diensten in het geheim. Op 4 mei 1802 werd de kerk terug opengesteld voor normale kerkdiensten. Tijdens deze Franse overheersing werden de klokken opgeëist. Maar Baas Lasters redde de klokken. Hij was vrachtvoerder en met behulp van de inwoners lukte het om 2 klokken te vervoeren naar de Molenberg en ze daar te begraven. De derde klok werd neergelaten in de put van een vriend. Op 28 juni 1847 werd E.H. Wilhelmus Hendrickx pastoor te Kasterlee. De nieuwe pastoor mocht op 3 juni 1850 de eerste steen leggen voor de vergrote driebeukige kerk van Kasterlee. Daarvoor waren er 1.200.000 bakstenen nodig, gekocht in Boom en geleverd per boot in Ten Aard; kostprijs 50.000 fr. Bij de afbraak van het koor werd in een urne een document gevonden waarop te lezen stond: "het oude altaar werd door de bisschop van Kamerijk gezalfd rond 1531, alsdan werd aan de kerk het hoogkoor, zijbeuken en toren bijgebouwd." Er kwamen een nieuw hoogaltaar en een nieuwe hoogzaal in gotische stijl uit het atelier van Van den Plas uit Turnhout. De hoogzaal komt nu aan de oostkant. Het hoogaltaar werd nu naar het westen verhuisd. De ingang was dus niet meer onder de toren maar aan de zijde van de markt, zoals dat heden nog is. Tevens werd er gezorgd voor een nieuwe preekstoel met taferelen uit het leven van Willibrordus. Suske Peeters met een atelier in Turnhout was de maker ervan. Van 1876 behoorde kasterlee tot de dekenij Geel. De parochie telde toen rond 1700 ongeveer 1800 inwoners. In 1886 werd de tiendenklok van 1742 opnieuw gegoten door Alph. Buellens en vennoten te Leuven. Het werk werd betaald door de familie August Dierckx-Hermans uit Kasterlee. In 1895 liet pastoor Van Deun nieuwe veranderingen aanbrengen aan de kerk. De spil van de toren werd vernieuwd en het dak dat vroeger de midden- en zijbeuken in een vlakke overdekte, werd verkort tot op de middenbeuk alleen en aan weerskanten werden vensters aangebracht.

Gedurende de oorlog 40-45 werden de klokken opnieuw opgeëist, ditmaal door de Duitse bezetter. Deze keer was er geen Baas Lasters om ze te redden. In augustus 1943 werden de 2 grootste klokken

weggevoerd. De kleinsten zouden de Duitsers hebben laten hangen. In 1947 werd E.H. Fransciscus De Pooter aangesteld als nieuwe pastoor en hij vergrootte de zijbeuken tot de huidige proporties. (de sacristie is van latere datum). In 1948 werd een nieuwe klokkenstoel getimmerd door E. Geerinckx. In 1955 bouwde pastoor de Pooter de kruisbeuken uit en liet een nieuwe sacristie bouwen.

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

oppervlakte in m²: 1354,11 m²

vrije hoogte: 13.75m in het schip, 6m in de zijbeuken

aantal zitplaatsen: max. 650 zitplaatsen

Opbouw (optioneel)

- Beschrijving indeling gebouw
  - Hoofdportaal kerkgebouw (kant Marktplein) met toegangstrap naar hoogzaal (oksaal) waarop oud orgel.
  - Centrale kerkindeling bestaat uit de hoofdbeuk, twee zijbeuken en een kruisdwarsbeuk met telkens zijingang en een bergkast.
Lichtinval via glasramen.
  - Het transept bestaat uit de kruising met de twee zijbeuken, waarbij in elke kruisbeuk een zijaltaar staat.
  - Hoofdaltaar en koor met koorgestoelte en orgel, omringd door zijbeuken.

- Hoogaltaar met tabernakel.
- Toegang naar bergruimte en daarachter naar gelijkvloers kerktoeren met inkompoort.
- Toegangstrap naar klokkentoren.
- Zuidportaal met toilet en lavabo, en toegang naar:
- Weekkapel met veertig zitplaatsen en toegang naar sacristie.
- Nabij de kerktoeren staat een standbeeld van het Heilig Hart van Jezus.
- Toegankelijkheid: centrale kerkruimte (schip) en koor toegankelijk voor andersvaliden.
- Nutsvoorzieningen:
  - Water (Pidpa);
  - Aardgas;
  - Elektriciteit.
- Bestemming gewestplan of RUP:
  - woongebied
- Eventuele mogelijkheden
  - Het kerkgebouw heeft in de 19de eeuw zijn definitieve vorm gekregen en in de 20ste eeuw werd enkel de interne inrichting gewijzigd zoals de plaats van het altaar na het 2de Vaticaans Concilie. Gezien de grote terugval van het aantal kerkgangers is de kerk meestal te groot behalve bij bepaalde begrafenissen en feesten. Daarom kan er zeker aan compartimentering gedacht worden.
  - Architecturaal kan elke zijbeuk afgezonderd worden van de middenbeuk of kruisbeuk door duurzaam materiaal: glas, schuifdeuren, gordijnen.
Door zo'n compartimentering kunnen enerzijds algemene kosten bespaard worden waaronder de verwarming die een groot deel uitmaakt van het budget. Anderzijds kunnen in die afzonderlijke compartimenten andere activiteiten plaatsvinden.
  - In principe kunnen in de kerk nutsvoorzieningen gelegd worden en daarom zal een sanitaire ruimte, indien er nieuwe en andere activiteiten zullen plaatsvinden, zeker wenselijk zijn.
  - Ook elektriciteit en verwarming kan eventueel aangepast worden.
  - Een uitgebreid verslag omtrent compartimentering en isolatie werd opgemaakt door de heer Steven Bleuzé, architect te Lichtaart.
  - Het parochieteam heeft in het verleden eveneens een ontwerp van compartimentering van de kerk uitgewerkt.
  - De draairichting van de deuren kan worden gewijzigd om zo ook conform de voorschriften van brandweer een hogere bezetting in de kerk te hebben zonder dat daarbij de deuren moeten openstaan en daardoor koude buitenlucht vrij binnenwaait.

Voorzieningen

Sanitair	Toilet met handwasser (2021)
Verwarming	Gasketels (bj 2015) : 447 kW kerk en 29kw weekkapel/sacristie Schakeling op timer of SMS-commando
Verlichting	LED (2024)
Keukenvoorzieningen	geen
Audiosysteem	Volledig met versterker en microfoons (2018)
Beeldscherm(en)	geen
Rolstoeltoegankelijkheid	De ingangen aan de Markt zijn rolstoeltoegankelijk, het koor is rolstoeltoegankelijk via de ingang van de weekkapel
Diefstal- en brandbeveiliging	Diefstalbeveiliging enkel via grendels en sloten; brandbeveiliging in voorbereiding volgens plan brandweer

Bliksembeveiliging	Ja, deels te herstellen
Gsm-operatoren	geen

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

Zonnepanelen (en batterijen)	nee
Regenwateropvang	45.000 liter hemelwaterputten geplaatst bij heraanleg van de omgeving. Wordt door de technische dienst van de gemeente gebruikt voor het besproeien van planten tijdens warme periodes
Dakisolatie	Nee
Groendak	Nee
Warmtepomp	Nee
Warmtenet	Nee
Windenergie	Nee
Aquathermie	nee

Bouwfysische toestand

- Samenvatting rapport Monumentenwacht
- Uitgevoerde restauratiewerken + jaar:
  - Actuele bouwfysische toestand
    - Op 28 januari 2019 heeft Monumentenwacht een bouwkundige inspectie van de Sint-Willibrorduskerk uitgevoerd en daarover een rapport opgesteld met referte 12635/2019/B, hetwelk digitaal kan geconsulteerd worden op navolgende link: <https://drive.google.com/open?id=1ft41ucgf0U2Sfy4IzqVbojKT-CsJzcvW>
    - Uit voormeld rapport blijkt dat de actuele bouwfysische toestand, beoordeeld op een zesdelige schaal 'uitstekend – goed – redelijk – matig – slecht – zeer slecht', zich voordoet als volgt:
      - gehele object: goed;
      - dak: goed;
      - dakwaterafvoer: matig;
      - kapconstructie en zolder: redelijk;
      - draagconstructie en overspanning: redelijk;
      - schrijnwerk en beglazing: redelijk;
      - afwerking en inrichting: (geen beoordeling).
  - Eventuele urgente problemen en plannen om deze problemen te verhelpen:

Het rapport adviseert een dringende aanpak van navolgende problemen:

    - Gehele object: algemeen nazicht op risico's in de kelders (binnen het jaar).
    - Dak: de leien daken en de leien op de galmborden herstellen (eenmalig), deze zijn opgenomen in het recent opgemaakte meerjarenonderhoudsplan.
    - Dakwaterafvoer: de goten regelmatig ruimen en verstopte afvoeren ontstoppen (2 x per jaar), en goten en afvoeren dringend herstellen/ vervangen (eenmalig), de goten zijn in 2020 hersteld.
    - Kapconstructie en zolder: niets dringend.
    - Draagconstructie en overspanning: nazicht van de dekstenen op de afzaten met een hoogtewerker is nodig, een deksteen is losgekomen en door het

ondergelegen dak gevallen, de herstellingswerken zijn gebeurd en er werd een nieuwe deksteen geplaatst. Daarnaast zijn de andere dekstenen met vermoeden van valgevaar gecontroleerd.

- Schrijnwerk en beglazing: plan van aanpak voor de gietijzeren monelen is dringend nodig.
- Afwerking en inrichting: niets dringend.
- Site en omgeving: niets dringend.

De kerkfabriek is in bespreking met de gemeente inzake deze problemen, onder meer betreffende de glasramen (monelen).

In 2024 heeft het gemeentebestuur een architect aangesteld om de gekende problemen aan te pakken en een meerjarenonderhoudsplan op te stellen.

- Lopende restauratiedossiers
  - Er zijn geen lopende restauratiedossiers.

Financiële gegevens (optioneel)

- Geplande investeringen (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur/kerkfabrieken*)

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
1. Gehele object			
2024	asbestverwijdering	5.828	2027
2024	onveilige situaties zolders	2.300	2025
2024	zolderruimtes stofzuigen	1.600	2025 (elke 3 jaar)
2. Dak			
2024	herstellingen dakleien	8.650	2025
2024	herstelling dak vleugel 16	4.500	2025
2024	ontmossen dak	20.775	2027
2024	bliksemafleiders	4.270	2025
2024	topbekroningen in smeedijzer	4.200	2027
3. Dakwaterafvoer			
2024	Goten ruimen	1.540	jaarlijks
2024	lek herstellen inkomportaal noord	1.850	2025
4. Kapconstructies en zolder			
2024	verzwakte delen gebinte herstellen	5.620	2027
2024	zwamverwijdering en lokale curatieve behandeling	2.500	2025
2024	preventieve behandeling gebinte	15.500	2027

5. Draagstructuur en overspanning			
2024	dekstenen, waterlijsten en hogels herstellen	13.000	2025
2024	scheurvorming metselwerk toren monitoren	150	2025 (elke 3 jaar)
2024	gevelmetselwerk van de plint herstellen	27.313	2025
2024	alle gevels reinigen, herstellen en hervoegen	118.875	2030
2024	muurankers, roosters en hekwerk ontroesten en schilderen	3.500	2027
2024	troggewelven in de toren herstellen	4.250	2027
6. Schrijnwerk en beglazing			
2024	dakkapellen herstellen en schilderen	9.150	2027
2024	buitenschrijnwerk schilderen	14.999	2027 (elke 5 jaar)
2024	kroonlijsten schilderen	38.795	2025 (elke 5 jaar)
7. Afwerking en inrichting			
2024	pleisterwerk aan galmgaten en westelijke portalen herstellen	9.095	2027
2024	liturgische objecten inventariseren en duurzaam opbergen	3.500	2025
2024	binnenbepleistering herstellen en schilderen	1.688	2027
2024	waterschade inkomportaal zuid herstellen	2.500	2025
2024	muren injecteren tegen opstijgend vocht + lambrisering	75.925	2026
8. Technische installatie			
2024	De delen klokkenstoel schilderen en lopende delen smeren	1.750	2025
9. Site en omgeving			
2024	de grafstenen beschermen en herstellen	5.550	2028
10. Brandbeveiliging			
2024	branddeur stookplaats	1.250	2025
2024	brandmeldinstallatie	16.250	2030
2024	Restanten lijst brandweer: smeltklep in luchtkanaal, noodverlichting boven 5 uitgangen, draaizin buitendeuren	40.000	2025
11. Technieken			
2024	elektrische installatie vernieuwen	29.250	2026

- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)
Het herstellen van de glasramen doet de kerk met eigen middelen. De eerste contacten zijn reeds gelegd. Eerste raming door de architect is 393.825 euro. De gemeente ondersteunt voor wat betreft de administratieve procedures.

De kerkfabriek wil het achterste compartiment van de kerk steeds toegankelijk maken voor bezoekers. Dit project moet ingepast worden in de aanpassing van de vluchtwegen zoals gevraagd door de brandweer.

- Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten (zowel vorig als nieuw MJP)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
0	0	0	0	0	0

2025	2026	2027	2028	2029	2030
Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie
1	Apotheek	16	Horeca	31	Horeca	46	Notaris
2	Apotheek	17	Horeca	32	Horeca	47	Overheid
3	ATM	18	Horeca	33	Horeca	48	Overheid
4	Dagbladhandel	19	Horeca	34	Horeca	49	Overheid
5	Dagbladhandel	20	Horeca	35	Horeca	50	Supermarkt
6	Financiële instelling	21	Horeca	36	Horeca	51	Supermarkt
7	Financiële instelling	22	Horeca	37	Horeca	52	Supermarkt
8	Financiële instelling	23	Horeca	38	Horeca	53	Voeding
9	Financiële instelling	24	Horeca	39	Horeca	54	Voeding
10	Financiële instelling	25	Horeca	40	Horeca	55	Voeding
11	Financiële instelling	26	Horeca	41	Horeca	56	Voeding
12	Financiële instelling	27	Horeca	42	Horeca	57	Voeding
13	Financiële instelling	28	Horeca	43	Horeca	58	Voeding
14	Horeca	29	Horeca	44	Huisarts		
15	Horeca	30	Horeca	45	Huisarts		

- **Bereikbaarheid via openbaar vervoer en aanwezigheid parking:**
  - Op de Markt is er een Hoppinpunt met twee ruime fietsenstallingen in Geelsebaan en Turnhoutsebaan en regelmatige busverbindingen van De Lijn naar Turnhout, Herentals en Geel.
  - Binnen een straal van 300 meter zijn er circa 370 parkeerplaatsen waarvan een tiental voor andersvaliden.
  - Deelwagens zijn voorzien in de onmiddellijke nabijheid van de kerk.
- **Aanwezigheid kerkhof, pastorie, parochiezaal, cultureel centrum, school, ...:**
  - Het kerkhof ligt op 500 meter van de kerk.

- De pastorie aan de Melkstraat 13 is een nieuwbouw met een secretariaat, het archief van de parochie en de kerkfabriek en vergaderruimtes waarvan de grootste tot 48 personen kan ontvangen en met de lift bereikbaar is.
  - Het Ontmoetingscentrum Kasterlee (gemeentelijk cultureel centrum) ligt op 250 m.
  - Op minder dan 500 meter bevinden zich de Gemeentelijke Basisschool, de Vrije Basisschool, het Sancta Maria Instituut (middelbare school) en de 3master (bijzonder onderwijs).
- **Nabijheid van andere gebedsruimten (kerk, kapel, klooster):**
    - Er bevinden zich geen andere kerken in deelgemeente Kasterlee.
    - De Rielenkapel, toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw Geboorte, met een vijftigtal zitplaatsen, is gelegen aan de Hoge Rielen 32, 1.800 meter van de kerk. Merkwaardigheid: deze kapel ligt op grondgebied Lichtaart maar hoort kerkelijk bij de parochie Kasterlee.
    - De kapel van Grootrees, met een zestigtal zitplaatsen is gelegen te Grootrees 69, 4.100 meter van de kerk.
    - De Hoevenkapel is gelegen te Hoeven zonder nummer, op ongeveer 4.500 meter van de kerk.

De gemeente Kasterlee start in 2025 met de opmaak van een strategisch vastgoedplan. De kerk wordt mee opgenomen in het plan maar streeft voor de kerk niet naar energetische optimalisatie. De kerk wordt wel mee opgenomen in het kader van de opmaak van een onderhoudsplan en de integratie in het gemeentelijk openbaar weefsel.

De publieke ruimte rond de kerk werd in 2020 volledig heraangelegd. Daarbij werden ook de kerkmuren rond de kerk gesloopt om zo meer connectie te creëren tussen de kerk en de omgeving. In het ontwerp van de publieke omgeving is gestreefd naar een grotere verbinding met de kerk. Zo zijn er o.a. wandelpaden rondom de kerk aangelegd, werd de directe omgeving voorzien van verschillende kleurrijke planten en werden verschillende banken geplaatst. Bovendien zijn er twee waterpartijen geplaatst waarbij er één voor de kerk is geplaatst. De waterpartijen worden door kinderen gebruikt om in te spelen.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Gebruik kerkgebouw Kasterlee	2022	2023	2024
WE-vieringen kerkgangers	48	45	55
Kerstmis kerkgangers	280	260	270
Aantal uitvaarten	27	24	24
Aantal huwelijken	3	2	5
Aantal vormelingen	66	51	62
Aantal doopsels	43	32	18
Aantal schoolvieringen	6	6	6

Ander parochiaal gebruik van het kerkgebouw	
Speciale vieringen	11-novemberviering beurtrol KLT
Vorbereidingsmomenten eerste communie	3 per jaar
Vorbereidingsmomenten vormsel	5 per jaar
Gebedsgroep	10 per jaar
Viering ruimte voor andere geloofsgroepen (Nederlandse Hervormde Kerk)	1 per jaar

Verder wordt de kerk gebruikt voor culturele activiteiten. In 2024 was er een concert van vier conservatoriumstudenten saxofoon die in hun eigen parochiekerken concerteerden. In de zomer van 2025 is de kerk gedurende zeven weken één van de locaties van Rhizoma, een biënnale van moderne kunst, georganiseerd door Masereel. De jaarlijkse gebouwenloop in Kasterlee doet sinds enkel jaren ook het kerkgebouw aan.

2.2. Onze-Lieve-Vrouw in Lichtaart

2.2.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw

Geografische ligging

- Leistraat 29, 2460 Kasterlee
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Pastorale Eenheid Zacheüs
- Parochie: Onze-Lieve-Vrouw

Eigenaar: gemeente Kasterlee

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het geheel of een deel van het kerkgebouw op en met grond maakt niet het voorwerp uit van een klasseringsbesluit als beschermd gebouw of beschermd landschap, noch van een beschermd stads- of dorpsgezicht.
- Opgenomen voor het ganze gebouw op de inventaris van het bouwkundig erfgoed in de provincie Antwerpen bij MB van 14 maart 2019.

2.2.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Beknopte karakterisering

Typologie: parochiekerken, calvariebergen.

Stijl: neoromaans.

Datering: derde kwart 19de eeuw, eerste kwart 16de eeuw, vierde kwart 15de eeuw.

Beschrijving

Georiënteerde, driebeukige, neoromaanse pseudo-kruisbasiliek van 1864-1866 naar ontwerp van J. Van Gastel met toren uit einde 15de- begin 16de eeuw; gerestaureerd in 1971; renovatiewerken naar ontwerp van K. Bogaerts aan gang in 1998.

Westtoren van vier geledingen onder ingesnoerde naaldspits; schip van vier traveeën, transept van twee traveeën en koor van drie traveeën met halfronde sluiting.

Baksteenbouw onder leien bedaking. Versneden steunberen en gevarieerde omlopende baksteenfriezen. Rondboogvensters met tussenzuiltjes en oculus. Toren met korfboogpoort in natuurstenen omlijsting met chronogram eCCLesla DIVae VIrgInI Marlae saCra jsr (1866), hoger spitsboognissen met heiligensymbolen (Sint-Cornelius, Heilige Maria en Heilige Lucia) en gotisch drielichtvenster, geheel gevat in doorlopende geprofileerde baksteenomlijsting. Polygonale noordelijke traptoren. Noordelijke transeptarm met Calvarie tegen oostgevel (1839?). Diverse grafstenen. Bepoetst en beschilderd interieur met rondbogen met lijstkapiteel op arduinen sokkel. Kruisgewelven met gordelbogen.

HET MOBILAIR

17de-eeuwse schilderijen van de Vlaamse School (Salomé draagt het hoofd van Johannes, Maria-Magdalena aan de voet van het Kruis), Onze-Lieve-Vrouw met Kind overhandigt de rozenkrans aan Heilige Dominicus (1846, H. Luyckx). Houten beelden van een Engel, Heilige Barbara, Heilige Lucia van Syracuse, Heilige Vrouw, Jezus aan het Kruis, Heilige Sebastiaan, Onze-Lieve-Vrouw van Smarten uit de 17de eeuw; van Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Heilige Cornelius, Heilige Johannes de Doper uit de 18de eeuw en van Heilige Antonius abt uit de 19de eeuw. Koorgestoelte, preekstoel, lambrisering uit de eerste helft van de 19de eeuw, biechtstoelen uit midden 19de eeuw en communiebank van circa 1866. 17de-eeuws doopvont. Glasramen van circa 1870 door Ch. Levêque.

Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, plannen 15, Lichtaart dossier 1.

JANSEN J., Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen. Provincie Antwerpen. Kanton Herentals, Brussel-Antwerpen, 1977, p. 31-34.

Gebouw en architecturale mogelijkheden

DE HISTORIEK en CULTUURHISTORISCHE WAARDE

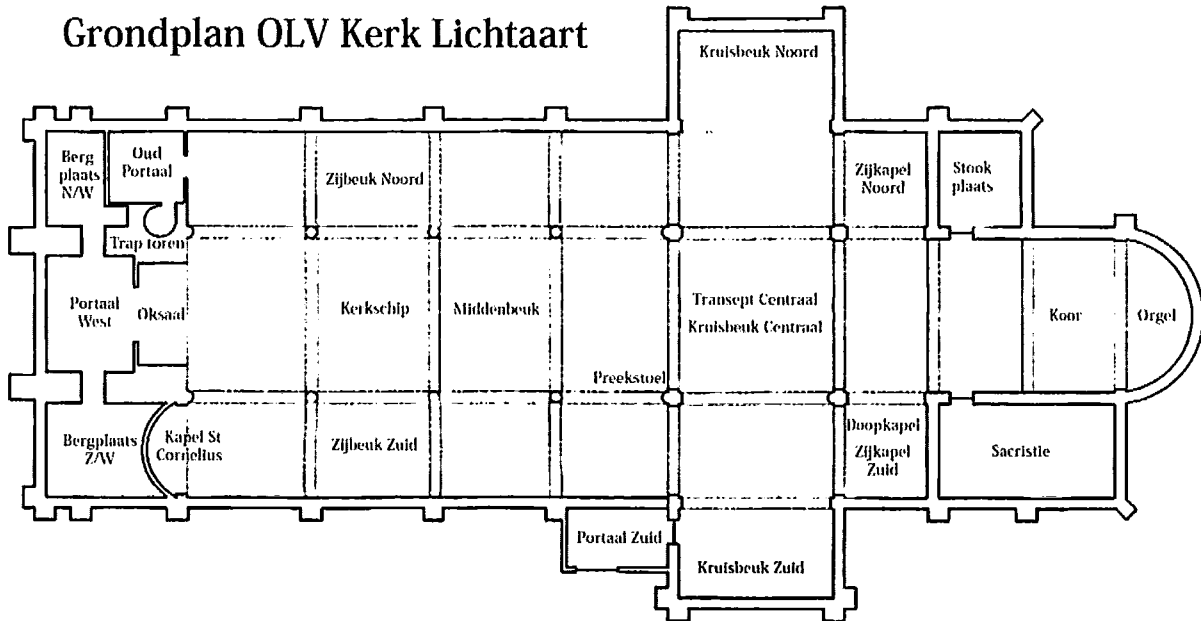
De eerste sporen van een parochie in Lichtaart vinden we in de 13de eeuw. De adellijke familie van de Berthouds verkocht in 1268 de tienden van onze parochie aan het Kapittel van Sint-Gummarus te Lier. Deze geestelijke instelling zou tot 1794 de parochie mee besturen door het aanstellen van pastoors en de bouw van onze parochiekerk. Van de periode voor 1500 is zeer weinig geweten. De massieve gotische toren, zoals we die nu kennen, dateert uit het begin van de 16de eeuw. Het is het oudste bakstenen bouwwerk van het dorp. Op het einde van het Ancien Regime was de kerk in slechte staat. Door de inval van de Franse troepen duurde het echter tot 1806 voor er een nieuwe kerk werd opgericht. In 1866 werd deze andermaal vergroot en kreeg ze haar huidige vorm in neoromaanse stijl. Op deze wijze is ze een unieke vertegenwoordiger van deze bouwstijl in onze gemeente. Van de oude kerk bleven toen, naast de toren, alleen 6 ronde zuilen staan. Het kerkschip werd verlengd. Er kwamen twee volwaardige kruisbeuken en het koor werd verder in oostelijke richting uitgebouwd.

Lichtaart is tot de eerste helft van de 20ste eeuw een bescheiden landbouwdorp geweest. Het kon niet rekenen op een welstellende kasteelheer die zijn kerk met geschenken begiftigde. De Kempische zandgronden brachten evenmin veel rijkdom aan hun bewoners. Toch beschikt de kerk over enkele unieke religieuze kunststukken. Die zijn wellicht, na de afschaffing van een aantal kloosters tijdens de Franse overheersing (1794-1815), naar deze parochie overgebracht. Zo zijn onder andere de lambrisering en het gestoelte afkomstig van de abdij van Vlierbeek. Vanaf het midden van de 19de eeuw

tot half de 20ste eeuw kende de parochie een christelijke bloeiperiode. De brandglasramen, die in 1875 werden geplaatst, leggen hiervan nu nog sfeervol getuigenis af. Ze vertellen het levensverhaal van de drie patroonheiligen van de parochie: Onze-Lieve-Vrouw, Sint-Cornelius en Sinte-Lucie. Verder zijn zes brandglasramen gewijd aan de geloofsverkondigers in ons land: H. Eligius, H. Hubertus, H. Rumoldus, H. Willibrordus en H. Gummarus. Twee ramen vertellen over Johannes Berchmans en Dymphna, heiligen die met de streek verbonden zijn.

Omstreeks 1970 kreeg het interieur van de kerk een grote onderhoudsbeurt en meteen ook een nieuw uitzicht. Het hoogaltaar en de neogotische muurschilderingen van de 19de eeuw verdwenen. Op de plaats van het altaar kwam een nieuw orgel. De muren werden sober wit geschilderd. Zo komen de lambrisering, de oude beelden, schilderijen en brandglasramen mooi tot hun recht. Toen werd ook aan de zuidelijke kruisbeuk een nieuwe toegang met portaal gebouwd.

Grondplan OLV Kerk Lichtaart

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 861,78 m²
- de vrije hoogte: onbekend
- aantal zitplaatsen: 475

Opbouw (optioneel)

- Beschrijving indeling gebouw
  - kerkstoren met inkompoort, portaal, twee bergplaatsen en bergkasten;
  - oud portaal met toegang naar kerkstoren;
  - trappen naar hoogzaal (oksaal) en verdere trappen naar klokkentoren;
  - centrale kerkindeling bestaat uit de hoofdbeuk, twee zijbeuken en een kruisdwarsbeuk met een zijingang ten zuiden. Lichtinval via glasramen uit 1875.
  - het transept bestaat uit de kruising met de twee zijbeuken, waarbij aan elke kruisbeuk een zijkapel ligt met zijaltaar of doopruimte;
  - hoofdaltaar en koor met koorgestoelte en orgel;
  - sacristie met elektriciteitskast en bediening licht en geluid;
  - stookplaats met verwarmingsinstallatie op aardgas en deur naar buiten.
- Nabij de hoofdingang (portaal west) aan de Leistraat staat het monument ter nagedachtenis der oud-strijders en gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog.
- Toegankelijkheid
  - Centrale kerkruimte toegankelijk voor andersvaliden.
- Nutsvoorzieningen
  - Water (Pidpa);
  - Aardgas;
  - Elektriciteit (verlichting kerk met LED-lampen).
- Bestemming gewestplan of RUP:
  - woongebied
- Eventuele mogelijkheden
  - Gezien de overheersende plaats die de centrale kerkruimte inneemt (schip, centrale kruisbeuk en koor), biedt het gebouw nagenoeg geen mogelijkheden voor neven- of medegebruik (althans gedeeld gebruik), behoudens multifunctioneel gebruik voor culturele activiteiten zoals concerten, lezingen, voorstellingen, enzovoort...

- Gezien de opbouw van de kerk (grote centrale kerkruimte met korte zijbeuken en twee bescheiden zijkapellen) gescheiden door hoge open bogen is compartimentering van de kerk praktisch niet haalbaar.
- De nutsvoorzieningen zijn op dit ogenblik enkel voorzien op het gebruik voor de religieuze diensten en het onderhoud. Er is slechts één waterkraantje achteraan in de kerk. Elektriciteit is niet voorzien om te werken met zware spots of elektrische apparaten met een hoog vermogen. Er zijn geen toiletten. De kerk is niet aangesloten op de riolering. Voor het gebruik van toiletten worden de kerkgangers verwezen naar het nabijgelegen ontmoetingscentrum. Het schepencollege heeft hiervoor toelating verleend.

Voorzieningen

Sanitair	Waterkraan, geen toiletten aanwezig, wel gebruik mogelijk van het naastliggende ontmoetingscentrum
Verwarming	gas
Verlichting	95% LED, daarnaast nog enkele TL- en spaarlampen
Keukenvoorzieningen	(Uitgeruste kitchenette, enkel spoelbak...)
Audiosysteem	Ja, met luidsprekers en microfoons, uitbreidbaar
Beeldscherm(en)	In onderzoek
Rolstoeltoegankelijkheid	Geen dorpels aan de deuren, ook koor en altaar toegankelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Diefstalbeveiliging enkel via grendels en sloten. Waardevolle edele metalen worden in een brandkast bewaard. Vooraan en achteraan in de kerk zijn brandblusapparaten aanwezig. Er is ook een noodverlichting aanwezig.
Bliksembeveiliging	Ja
Gsm-operatoren	Ja, 4 antennes

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

- Beschrijf de gebeurde ingrepen of eventuele toekomstige kansen m.b.t. duurzaamheid per onderdeel in onderstaande tabel

Zonnepanelen (en batterijen)	Nee
Regenwateropvang	Nee
Dakisolatie	Nee
Groendak	Nee
Warmtepomp	Nee
Warmtenet	Nee
Windenergie	Nee
Aquathermie	Nee

Bouwfysische toestand

- Actuele bouwfysische toestand
  - Op 3 april 2019 heeft Monumentenwacht een bouwkundige inspectie van de Onze-Lieve-Vrouwekerk uitgevoerd en daarover een rapport opgesteld met referentie 10148/2019/B, hetwelk digitaal kan geconsulteerd worden op navolgende link: <https://drive.google.com/open?id=16fKucEUVUFWNajSs2Z0ZKGLJMgS-qoZv>
  - Uit voormeld rapport blijkt dat de actuele bouwfysische toestand, beoordeeld op een zesdelige schaal 'uitstekend – goed – redelijk – matig – slecht – zeer slecht', zich voordoet als volgt:
    - o gehele object: goed;
    - o dak: redelijk;
    - o dakwaterafvoer: redelijk;
    - o kapconstructie en zolder: goed;
    - o draagconstructie en overspanning: redelijk;
    - o schrijnwerk en beglazing: goed;
    - o afwerking en inrichting: goed.
- Eventuele urgente problemen en plannen om deze problemen te verhelpen.
  - Het rapport adviseert een dringende aanpak van navolgende problemen:
    - o gehele object: plat dak en dakgoten regelmatig ruimen (jaarlijks);
    - o dak: de nokbeugels bevestigen en de leien daken en aansluitingen herstellen (eenmalig);
    - o dakwaterafvoer: de goten (plaatselijk) herstellen en voor vleugel (13) de afvoer herstellen (eenmalig);
    - o dakconstructie en zolder: niets dringend;
    - o draagconstructie en overspanning: niets dringend;
    - o schrijnwerk en beglazing: niets dringend;
    - o afwerking en inrichting: niets dringend;
    - o site en omgeving: de bestrating hervoegeen (om de vijf jaar).
  - Momenteel zijn er geen plannen om aan deze problemen te verhelpen.
  - Voormeld inspectieverslag van Monumentenwacht waarin een overzicht wordt gegeven van geadviseerde werken uit te voeren vanaf het jaar 2019 tot het jaar 2031, zal als basis dienen voor toekomstig overleg hieromtrent met de gemeente.
  - De toekomstige investeringen die hierop betrekking hebben, zullen zo nodig worden ingeschreven in het meerjarenplan, of wijziging(en) ervan.
- Recent gerealiseerde veiligheids- en instandhoudingswerken en recente restauraties
  - De kerk kreeg in 2010 aan de buitenzijde een grote onderhoudsbeurt. De gevels van toren en kerk werden volledig gereinigd, de slechte bakstenen vervangen, de voegen uitgeslepen en met nieuwe specie opgevoegd. De dakconstructie werd, zover ze bereikbaar was, verstevigd en behandeld tegen houtworm. Het leien dak werd nagezien en de goten werden opnieuw geschilderd. De plinten werden bijna volledig vervangen en de torenmuren behandeld tegen opstijgend vocht. De buitenzijde van de kerk zou dus een paar decennia vrij moeten zijn van grote onderhoudswerken.
  - In 2010 werd de houten loopbrug boven de plafondwelfsels van de kerk over de ganse lengte uitgerust met veiligheidsleuningen.
  - Ook de dakconstructie kreeg toen een behandeling tegen houtkevers en waar nodig werden kepers verstevigd.
  - De oude stenen torentrap werd verstevigd.
  - Door de inbreng van de antenne in de toren bracht Proximus op de trap een betere verlichting aan en in de klokkenkamer werden nieuwe plateaus en vaste trappen met leuningen aangebracht om de beklimming van de torenspits veilig te maken.
  - Na de glasbraak van verschillende brandglasramen werd telkens veiligheidsglas aangebracht.

- Het aanbrengen van de ledverlichting in 2018 heeft de zichtbaarheid tot in alle uithoeken van de kerk verbeterd en het elektriciteitsverbruik met meer dan veertig procent gereduceerd.
  - De noodverlichting in de kerk wordt door de gemeentelijke diensten regelmatig gecontroleerd.
  - De motor voor de aansturing van het torenuurwerk werd in 2024 vervangen.
  - Na een brand in de technische ruimte in november 2024 is de brander vervangen, er was geen verdere schade.
- Lopende restauratiedossiers
    - Er zijn geen lopende restauratiedossiers.

Financiële gegevens (optioneel)

- Geplande investeringen (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur/kerkfabrieken*)
Er zijn geen geplande investeringen
- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
Nog niet bepaald	Ruimen daken en goten	1.800	jaarlijks
	Zolders ontstoffen + opruimen	10.000	
	Dakdekking		
Nog niet bepaald	Kost ifv werken op hoogte	142.296	
Nog niet bepaald	Vernieuwen natuurleien	310.119	
Nog niet bepaald	Plaatsen ladderhaken	44.160	
Nog niet bepaald	Plaatsen klimhaken	4.725	
Nog niet bepaald	Plaatsen ankerpunt	100	
Nog niet bepaald	Vernieuwen bebording	9.763	
Nog niet bepaald	Vernieuwen slabben+loketten	17.145	
Nog niet bepaald	Vernieuwen aansluiting dakluik toren	350	
Nog niet bepaald	Herstellen galmborden	13.600	
Nog niet bepaald	Vernieuwen noklood	8.592	
Nog niet bepaald	Herstellen topbekroningen	19.900	
	Dakwaterafvoer		
Nog niet bepaald	Vernieuwen gootdichtingen	43.837	
Nog niet bepaald	Vernieuwen hanggoten	2.215	
Nog niet bepaald	Vernieuwen afvoerbuizen	11.460	
Nog niet bepaald	Vernieuwen eindstukken	1.950	
	Kapconstructies en zolder		
Nog niet bepaald	Houtbehandeling	22.972	
Nog niet bepaald	Resistografisch onderzoek	3.000	
Nog niet bepaald	Schilderwerk muurankers	285	
	Draagstructuur en overspanning		
Nog niet bepaald	Herstellen metsel- en voegwerk – kraallijst gevelplint	27.638	
Nog niet bepaald	Herstellen metsel- en voegwerk - herstellen voegwerk galmgaten	3.600	
Nog niet bepaald	Herstellen natuursteen dekstenen topgevels	8.370	
Nog niet bepaald	Herstellen scheur moneel	150	
Nog niet bepaald	Herstellen metselwerk toren	1.500	

Schrijnwerk en beglazing		
Nog niet bepaald	Schilderwerk ijzeren elementen - dievenijzers	2.520
Nog niet bepaald	Schilderwerk ijzeren vloerroosters	600
Nog niet bepaald	Schilderwerk schrijnwerk kroonlijst	17.980
Nog niet bepaald	Schilderwerk buitenschrijnwerk	2.943
Nog niet bepaald	Herstellen buitenschrijnwerk	8.500
Nog niet bepaald	Herstellen glasramen (incl. inventarisatie)	53.170
Site en omgeving		
Nog niet bepaald	Hervoegen bestrating	6.600

- Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten (zowel vorig als nieuw MJP)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
0	0	0	0	0	0

2025	2026	2027	2028	2029	2030
Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie
1	Apotheek	8	Horeca	15	Horeca	22	Supermarkt
2	Apotheek	9	Horeca	16	Horeca	23	Voeding
3	ATM	10	Horeca	17	Horeca	24	Voeding
4	Dagbladhandel	11	Horeca	18	Horeca	25	Voeding
5	Financiële instelling	12	Horeca	19	Horeca		
6	Financiële instelling	13	Horeca	20	Horeca		
7	Horeca	14	Horeca	21	Horeca		

- **Bereikbaarheid via openbaar vervoer en aanwezigheid parking:**

- Hoppinpunt naast de kerk, met een ruime fietsenstalling en busverbindingen naar Kasterlee, Turnhout, Herentals, Olen en Geel. Voor verbinding naar Tielen of Gierle moet men uitwijken naar de halte in de Gemeentestraat.
- Aan de zuidkant van de kerk bevindt zich een parking met 19 autostaanplaatsen en 2 plaatsen voor andersvaliden en aanpalend daaraan de parking van het OC met 23 autostaanplaatsen en 2 plaatsen voor andersvaliden en de parking van de gemeentelijke bibliotheek met 7 autostaanplaatsen en 1 plaats voor andersvaliden. Daarnaast zijn er nog autostaanplaatsen aan de Leistraat langs de kant van de kerk en 23 autostaanplaatsen plus 1 plaats voor andersvaliden aan het Ligahof aan de Schoolstraat.

- **Aanwezigheid kerkhof, pastorie, parochiezaal, cultureel centrum, school, ...:**

- kerkhof op 700 meter van de kerk langs een landelijke gemeenteweg;
- parochiehuis aan de Sint-Rochusstraat 7 bevat een ruimte dienstig als secretariaat van de parochie, vergaderzaal van de kerkfabriek en bewaring van de archieven, en een (kleine) parochiezaal met keuken en toiletten;
- ontmoetingscentrum Lichtaart (gemeentelijk cultureel centrum) aan de Schoolstraat 31, palend aan de parking ten zuiden van de kerk;

- gemeentelijke basisschool (GBS) 'De Pagadder' aan de Schoolstaat 33 (naast OC) en tevens palend aan de parking ten zuiden van de kerk;
  - vrije basisschool 'De Parel' aan de Kloosterstraat 2/A, palende aan het OC en de GBS 'De Pagadder'.
- **Nabijheid van andere gebedsruimten (kerk, kapel, klooster);**
    - er bevinden zich geen andere kerken in deelgemeente Lichtaart;
    - de kapel Onze-Lieve-Vrouw in 't Zand, in de volksmond kortom Zandkapel genaamd, met een tachtigtal zitplaatsen is gelegen aan de Lievevrouwestraat zn (hoek Poederleesteenweg), op ongeveer 850 meter van de kerk;
    - er is geen klooster (meer) in deelgemeente Lichtaart.

De gemeente Kasterlee startte in 2025 met de opmaak van een strategisch vastgoedplan. De kerk wordt mee opgenomen in het plan maar streeft voor de kerk niet naar energetische optimalisatie. De kerk wordt wel mee opgenomen in het kader van de opmaak van een onderhoudsplan en de integratie in het gemeentelijk openbaar weefsel.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Gebruik kerkgebouw tijdens de drie vorige jaren (2022, 2023 en 2024)
De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw wordt bijna uitsluitend gebruikt voor de liturgische erediensten.
Die hebben wekelijks plaats (op zon- en feestdagen) en op de specifieke momenten van kerkelijke uitvaarten en huwelijken.
Vieringen van dopen, communies en vormsels, voorbereiding tot de vormselviering, huwelijken, jubilea, begrafenissen, e.a. vinden eveneens op regelmatige tijdstippen plaats in deze kerk.

Hieronder een overzicht van het kerkgebruik voor de liturgie in de jaren 2022, 2023 en 2024

	2022	2023	2024
Eucharistievieringen op zon- en feestdagen	56	56	56
Aanwezigen in de wekelijkse zondagsmisviering oktober	85	52	66
Aanwezigen Kerstmis	205	167	175
Uitvaarten	11	16	7
Huwelijken	3	2	1
Doopsels	21	28	16
Eerstecommunicanten	35	28	30
Vormelingen	34	26	34
Schoolvieringen	2	2	2
De kerk heeft 475 zitplaatsen			

- Ander parochiaal gebruik in 2022, 2023 en 2024

	2022	2023	2024
Repetities Onze-Lieve-Vrouwkoor maandag 18 -19 uur	29	35	31
Repetitie koor paaswake pastorale eenheid		1	1
Repetitie voorbereiding eerste communie	4	4	4
Vieringen parochiale verenigingen zoals Gilden, Samana, Okra	3	2	2

- Overig parochiaal gebruik in het algemeen
  - Repetitie met de kinderen en ouders die deelnemen aan de uitbeelding van het kerstverhaal in de eucharistie van kerstdag (enkele dagen voor Kerstmis).
  - Repetitie voor de viering van Maria-Hemelvaart, tegelijk oogstfeest met de folkloregroep van de Lichtaartse vlegeldorsers en strovlechtsters en kinderen, met Mariahulde, offerstoet en ode aan oude gebruiken van onze voorouders.
  - De vrije basisschool heeft 1 keer per jaar een muziekweek. Dan is er ook altijd een afspraak om in de kerk naar orgelmuziek te komen luisteren met alle kinderen (volle kerk).
  - Voorbereiding op de eerste communie: een speurtocht in de kerk speciaal voor de kinderen van het tweede leerjaar die godsdienst volgen.
Zij mogen dan op ontdekking komen in de kerk. Aan de hand van vragen en kindvriendelijke opdrachten kunnen zij op een speelse manier de kerk ontdekken en komen ze iets meer te weten over de symboliek en de betekenis van bepaalde

voorwerpen in onze kerk, zoals de doopvont, het altaar, de lezenaar, het tabernakel, de preekstoel, de biechtstoel ...

- Dat gebeurt in samenwerking met leerkrachten uit de 1ste leerjaren, de godsdienstleerkracht, en enkele vrijwillige medewerkers vanuit de parochie.
  - De vormelingen oefenen vier keer per jaar in de kerk voor het vormsel en de vieringen met de vormelingen.
  - Ze houden ook één keer per jaar een vormelingsdag in de kerk. Op die dag wordt er in de kerk vormselcatechese gegeven in verschillende werkwinkels via een doorschuifstelsel. Op deze manier krijgen ze catechese op een speelse manier en leren ze zo ook de kerk met al haar aspecten beter kennen.
  - In het kader van het COOL-project kunnen de vormelingen onder meer kiezen voor een rondleiding in de kerk. Ze krijgen dan meer uitleg over de cultuurhistorische waarde van de kerk.
  - Soms zijn er in voorbereiding van een huwelijk muziekensembles of gelegenheidskoortjes die komen repeteren de dag van tevoren.
- Medegebruik van andere erediensten in 2022, 2023 en 2024
    - Geen
  - Multifunctioneel gebruik buiten de uren van de religieuze activiteiten in 2022, 2023 en 2024
    - optreden fanfare, lezing, tentoonstelling: occasioneel.

2.3. Sint-Margarita in Tielen

2.3.1. Identificatie

Naam: Sint-Margarita

Geografische ligging

- Tielendorp 32, 2460 Kasterlee
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat of Regio: Pastorale Eenheid Zacheüs
- Parochie: Sint-Margarita

Eigenaar:

- De kerkfabriek Sint-Margarita is eigenaar van het kerkgebouw en de grond voor wat betreft het perceel nummer 596 A.
- De kerkfabriek heeft geen gekende zakelijke rechten op het kerkgebouw of de grond toegestaan aan derden voor wat betreft perceel nummer 596 A.
- De gemeente Kasterlee is eigenaar van de grond van perceel nummer 595 D.

- De kerkfabriek heeft geen gekend zakelijk recht op de grond van perceel nummer 595 D.

Bescherming(en)/vastgesteld

- Het geheel of een deel van het kerkgebouw op en met grond maakt niet het voorwerp uit van een klasseringsbesluit als beschermd gebouw of beschermd landschap, noch van een beschermd stads- of dorpsgezicht.
- Opgenomen voor het ganze gebouw op de inventaris van het bouwkundig erfgoed in de provincie Antwerpen bij MB van 14 maart 2019.

2.3.2. Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Beknopte karakterisering

Typologie: parochiekerken, hagen, hekken, hekpijlers, kerkhoven, omheiningsmuren.

Stijl: neogotiek.

Datering: derde kwart 19de eeuw, 16de eeuw, tweede kwart 19de eeuw, vierde kwart 19de eeuw.

Beschrijving

Historiek

Georiënteerde neogotische kruiskerk, ter vervanging van een vermoedelijk 16de-eeuwse kerk; gebouwd in verschillende fasen van 1847 tot 1853 naar ontwerp van E. Gife, met bewaarde toren uit de 16de eeuw. De twee bovenste geledingen van de toren werden vernieuwd in 1898 naar ontwerp van de provinciale architect P.J. Taeymans. Omringend, deels omhaagd, deels ommuurd kerkhof met

enkele bewaarde grafstenen; bewaarde neogotische toegangspoort met ijzeren hek tussen arduinen pijlers onder bekronend kruis, van circa 1870. Algemene restauratie aan de gang (najaar 1998).

Beschrijving

De plattegrond van deze longitudinale kruiskerk vertoont een in het schip ingebouwde westtoren met aansluitend driebeukig schip van vier traveeën, uitspringend transept van één travee met vlakke sluiting en koor van twee rechte traveeën met driezijdige sluiting, tussen annexen. Opgetrokken uit baksteen onder leien zadeldaken.

Ingebouwde westtoren van drie geledingen met overhoekse, versneden steunberen onder leien tentdak; westgevel geopend door een gewijzigde korfboogdeur en bekronend spitsboogvenster in doorlopende spitsboogomlijsting aangebracht naar ontwerp van E. Gife van 1853; de hogere geleding, nagenoeg gesloten op enkele lichtgleuven na, vertoont diverse gedichte muuropeningen; de bovenste geleding bevat spitsbogige galmgaten en steigergaten.

Het overige gedeelte van de kerk is vrij homogeen en sober met spitsboogvensters voorzien van neogotisch maaswerk tussen ritmerende, versneden steunberen; omlopende baksteenfries.

Interieur

Bepлеisterd en homogeen beschilderd interieur; de laatste resten van de oorspronkelijke polychromie verdwenen in 1977: spitsboogarcade met natuurstenen zuilen voorzien van een koolbladkapiteel; kruisribgewelven en koor met straalgewelf.

MOBILAIR

Beeldhouwwerk: diverse 18de-eeuwse beelden, op het moment van de inventarisatie opgeborgen in de pastorie omwille van de algemene restauratie; retabel van de Heilige Margaretha van Antiochië, middenstuk als gepolychromeerd afgietsel van het retabel van Hulshout, tweede helft 19de eeuw, beschilderde zijluiken uit de eerste helft van de 16de eeuw, in 1891 hersteld door L. Maillard; neogotisch Onze-Lieve-Vrouwretabel, naar ontwerp van E. Gife, uitgevoerd door beeldhouwer J. De Ceuster, 1866-1871.

Meubilair in neogotische stijl, tweede helft van de 19de eeuw: stenen hoofdaltaar, J. De Bethune; eikenhouten altaar van de Heilige Rozenkrans, gebeeldhouwd door L. Blanckaert, geschilderd door Bressers; preekstoel, H. Peeters Dievoort, 1876; koorgestoelte en biechtstoel in de noordelijke kruisbeuk door L. Blanckaert; opvallende romaanse doopvont van arduin met vier maskers, 12de eeuw, volgens ontwerp van 1907 gerestaureerd door de Turnhoutse beeldhouwers Napoleon en Cesar Daems, onder leiding van architect L. Corthouts (Leuven); glasramen van 1859, J. De Bethune en Verhagen, heden tijdelijk weggenomen voor restauratie; diverse grafstenen van de 16de tot de 19de eeuw, onder meer gegraveerde grafplaat van Lodewijk van Leefdael (+1538), messing.

Administratie voor Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumentenzorg, Afdeling Monumenten en Landschappen Brussel, Archief Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, Plannen, nummers 1403-1404.

Provinciaal Archief Antwerpen, Kerken, plannen 25, Tielen, dossiers 1 tot 12.

DE KOK H., Gids voor het oude Turnhout & omgeving. 2/De omliggende gemeenten, Antwerpen-Amsterdam, 1980, p. 73-75.

JANSEN J., Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische bedehuizen, Provincie Antwerpen,

Kanton Herentals, Brussel-Antwerpen, 1977, p. 43-45.

KOYEN A., Tielen mijne vriend, Kasterlee, 1980, p. 130-157.

DE HISTORIEK en CULTUURHISTORISCHE WAARDE

In 1380 is er sprake van de eerste kerk van Tielen.

De huidige kerk dateert van 1845. De patrones van onze kerk is de Heilige Margarita die haar leven gegeven heeft voor onze Heer Jezus. Ze bleef trouw aan haar geloof in Jezus en werd daarom uiteindelijk onthoofd.

De toren van de kerk is van de 16de eeuw. Voor 1773 was hij Romaans. Nu is de toren gotisch.

De zeven gebrandschilderde glasramen van Bethune in het koor en twee in de kruisbeuken van Verhaegen worden beschouwd als zeer waardevol.

In de kerk bevindt zich in de doopkapel de 12de-eeuwse Romaanse doopvont. Verder zien we de prachtige 16de-eeuwse arduinen grafzerk van Jan van Leeftael en Cornelia van Ranst. Een 12de-eeuwse koperen kruis behoort ook tot de schatten van de kerk. Bij de doopvont bevindt zich de grafzerk van de eerste pastoor van de zelfstandige parochie van Tielen nl.: Pastoor Geerinckx die pastoor was van 1612 tot 1660.

Het 16de-eeuws St.-Margaritaretabel behoort eveneens tot een bijzondere kerkschat. De taferelen stellen episodes voor uit het leven van St.-Margarita. Zij vormen de zijluiken van het retabel.

Het midden retabel vertoont links de kruisdraging, in het midden bovenaan de Calvarieberg en onderaan de aanbidding der herders en rechts de wenende vrouwen.

In de sacristie bevindt zich een 17de-eeuws wijwatervat met de afbeelding van St.-Johannes de Doper in de woestijn.

Het hoofdaltaar van 1850 is ter wille van de middeleeuwse traditie aan de patrones van de kerk, St.-Margarita, toegewijd. Links en rechts van het tabernakel met kruisbeeld staan telkens twee heiligenbeelden; aan de evangeliezijde de H. Joannes de Doper en Christus, aan de epistelzijde St.-Pieter en St.-Gregorius.

Het Onze-Lieve-Vrouwealtaar van 1885 is een rozenkransaltaar. Het stelt de legende voor van Onze-Lieve-Vrouw met het kindje Jezus dat de Rozenkrans overreikt aan St.-Dominicus. Achter St.-Dominicus staat de hellehond met een toorts in zijn muil en ziet men de wereldbol met het kruis. Rond dit midden toneel zijn op vijf medaillons de vijf glorieuze mysteriën voorgesteld.

De restauratie van het kerkgebouw verliep in twee fasen; de eerste fase begon op 18 augustus 1992. De tweede fase begon op 17 december 1996. De kerk kreeg een nieuwe schildering. In 1997 tot 2000 werden de glasramen gerestaureerd. Er is een dubbele beglazing: voorzetglas.

In 1999 werden er nieuwe kerkstoelen geplaatst. In 2000 liet Pastoor Wies Lavreysen de volgende restauraties uitvoeren: het retabel van het Margarita altaar, het Maria altaar en de drie waardevolle schilderijen: de bespottung van Christus, de kruisdragende Christus en de aanbidding door de drie koningen. Het hoogaltaar liet hij eveneens restaureren in 2002. De kerk heeft de vergulde buste van H. Eligius (eerste helft van 18 eeuw) en de vergulde buste van H. Margarita van Antiochië op een verzilverd houten voetstuk (eerste helft van 18 eeuw), het gepolychromeerd houten beeld van St.-Sebastiaan (midden 18 eeuw); de 18^e-eeuwse Christus (corpus), de 16^e-eeuwse Christus aan het kruis, het gepolychromeerd houten beeld van Sint Antonius abt (midden 19 eeuw) en messing kandelaars (16 eeuw en 17 eeuw). De kerk van Tielen is de kerk met de meest hedendaagse heiligen: Pater Damiaan, Paus Johannes Paulus II, Pater Kolbe, Priester Poppe, Pater Valentinus van Hasselt, Moeder Teresa, Pater Pio.

- Toegankelijkheid
  - Centrale kerkruimte toegankelijk voor andersvaliden.
- Nutsvoorzieningen
  - Water (Pidpa);
  - Verwarming op mazout;
  - Elektriciteit
- Bestemming gewestplan of RUP:
  - woongebied
- Eventuele mogelijkheden
  - Het kerkgebouw is volledig ingericht in functie van de liturgie. Het liturgisch koor werd vergroot in 1998. De kerk kreeg nieuwe comfortabele stoelen. Compartimentering door een gedeelte van de kerk af te sluiten is niet nodig, gezien er een weekkapel is. In 2011 kreeg de kerk een totaal nieuwe verlichting met spaarlampen met een zeer zuinig verbruik. De verwarming gebeurt met huisbrandolie en wordt steeds met de hand bediend om alzo het verbruik beter in de hand te kunnen houden. In 2010 werd er een nieuwe brander geplaatst.
  - De kerk is niet aangesloten op de riolering. Voor het gebruik van de toiletten kan men terecht naast de kerk bij de weekkapel en vergaderzaaltje van de parochie.

Voorzieningen

Sanitair	In het kerkgebouw zelf enkel stromend water in het brander lokaal, in het aangrenzend parochielokaal wel sanitaire voorzieningen, waaronder een publiek toegankelijk toilet
Verwarming	stookolie
Verlichting	HQI -LAMPEN
Keukenvoorzieningen	Geen uitgeruste kitchenette, geen spoelbak, spoelbak in naastgelegen zaaltje van de parochie.
Audiosysteem	Degelijk audiosysteem aanwezig; Micro's en versterker.
Beeldscherm(en)	Beeldscherm is aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het koorgedeelte is niet rolstoeltoegankelijk, de hoofdingang is wel rolstoeltoegankelijk.
Diefstal- en brandbeveiliging	Geen diefstal beveiliging aanwezig.
Bliksembeveiliging	Bliksemafleider op buitenmuren
Gsm-operatoren	Geen gsm-operatoren

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

- Beschrijf de gebeurde ingrepen of eventuele toekomstige kansen m.b.t. duurzaamheid per onderdeel in onderstaande tabel

Zonnepanelen (en batterijen)	Nee
Regenwateropvang	Nee
Dakisolatie	Nee
Groendak	Nee
Warmtepomp	Nee
Warmtenet	Nee

Windenergie	Nee
Aquathermie	Nee

Bouwfysische toestand

- Actuele bouwfysische toestand
  - Op 19 september 2019 heeft Monumentenwacht een bouwkundige inspectie van de Sint-Margaritakerk uitgevoerd en daarover een rapport opgesteld met referentie 12725/2019/B, hetwelk digitaal kan geconsulteerd worden op navolgende link: https://drive.google.com/open?id=1C_VshQRPs3NdVPT3MaJOKdy2AbVutLbP
  - Uit voormeld rapport blijkt dat de actuele bouwfysische toestand, beoordeeld op een zesdelige schaal 'uitstekend – goed – redelijk – matig – slecht – zeer slecht', zich voordoet als volgt:
    - o gehele object: goed;
    - o dak: redelijk;
    - o dakwaterafvoer: goed;
    - o kapconstructie en zolder: redelijk;
    - o draagconstructie en overspanning: redelijk;
    - o schrijnwerk en beglazing: redelijk;
    - o afwerking en inrichting: goed;
    - o site en omgeving: goed.
- Eventuele urgente problemen en plannen om deze problemen te verhelpen
  - Het rapport adviseert een dringende aanpak van navolgende problemen:
    - o Gehele object: zorg dragen voor uilen en vleermuizen die in/op het gebouw huizen (jaarlijks);
    - o Dak: de leien daken en aansluitingen herstellen (eenmalig);
    - o Dakwaterafvoer: daken (6) en (7): de goten en afvoeren vervangen en aansluitingen herstellen (eenmalig);
    - o Kapconstructie en zolder: niets dringend;
    - o Draagconstructie en overspanning: niets dringend;
    - o Schrijnwerk en beglazing: niets dringend;
    - o Afwerking en inrichting:
      - de interieurafwerking laten onderzoeken en op lange termijn restaureren (eenmalig);
      - vleugel (6): de schoorsteen laten nakijken (eenmalig);
      - de door de klopper aangetaste stukken, zoals delen van het orgel, behandelen (eenmalig);
    - o Site en omgeving: niets dringend.
  - Momenteel zijn er geen plannen om aan deze problemen te verhelpen.
  - Voormeld inspectieverslag van Monumentenwacht waarin een overzicht wordt gegeven van geadviseerde werken uit te voeren vanaf het jaar 2020 tot het jaar 2032, zal als basis dienen voor toekomstig overleg hieromtrent met de gemeente.
  - De toekomstige investeringen die hierop betrekking hebben, zullen zo nodig worden ingeschreven in het meerjarenplan, of wijziging(en) ervan.
- Recent gerealiseerde veiligheids- en instandhoudingswerken en recente restauraties
  - De bouwfysische toestand van de kerk is in goede staat. Dit is te danken aan de goede restauratie van het kerkgebouw die in twee fasen gebeurde. De dakconstructie werd verstevigd en behandeld. Het leidendak en de goten werden nagezien en hersteld waar dit nodig was. De kerkmuren werden behandeld tegen het vocht. De kerk is nog mooi geschilderd. Alleen devotiekaarsen met plantaardig vet worden gebruikt om vervuiling van het plafond tegen te gaan. De toren werd

gezandstraald. De buitenmuren werden niet gezandstraald. Doch op enkele plaatsen is het voegwerk uit de voegen gevallen.

- Lopende restauratiedossiers
  - Er zijn geen lopende restauratiedossiers.

Financiële gegevens (optioneel)

- Geplande investeringen (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur/kerkfabrieken*)

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025	Plaatsen van een nieuwe buitendeur in het noordelijk transept	2025	Plaatsen van een nieuwe buitendeur in het noordelijk transept

- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren – of wenselijk zijn; waar nog geen consensus over is of nog niet ingepland zijn*)

Jaar	Werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
Nog niet bepaald	Loopbruggen op zolders	28.900	
Nog niet bepaald	Verlichting zolders	2.000	
Nog niet bepaald	Zolders ontstoffen + opruimen	10.000	
Dakbedekking			
Nog niet bepaald	Werken op hoogte	71.680	
Nog niet bepaald	Vernieuwen natuurleien	250.719	
Nog niet bepaald	Plaatsen ladderhaken	23.300	
Nog niet bepaald	Vernieuwen noklood	9.666	
Nog niet bepaald	Vernieuwen slabben + loketten	3.915	
Nog niet bepaald	Vernieuwen deksteen dak	750	
Nog niet bepaald	Herstelling topbekroning toren, incl. dakkapel	11.600	
Nog niet bepaald	Herstelling topbekroning Dak	3.300	
Dakwaterafvoer			
Nog niet bepaald	Vernieuwen hanggoten	1.417	
Nog niet bepaald	Vernieuwen gootdichtingen	16.320	
Nog niet bepaald	Vernieuwen afvoerbuizen	8.640	
Nog niet bepaald	Vernieuwen eindstukken	2.100	
Kapconstructies en zolder			
Nog niet bepaald	Houtbehandeling	18.572	
Nog niet bepaald	Vernieuwen balkkop	900	
Nog niet bepaald	Vernieuwen muurplaat	525	
Nog niet bepaald	Restitografisch onderzoek	3.000	
Draagstructuur en overspanning			
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – kraallijst gevelplint	21.450	
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – herstel schouderstukken	3.000	
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – herstel topstukken	500	

Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – herstel scheur boven raam zijbeuk	750			
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – herstel scheur tussenmuur op zolder	500			
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – herstellen dakvoet	2.000			
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk – verankeren dekstenen steunberen	6.000			
Schrijnwerk en beglazing					
Nog niet bepaald	Herstellen schrijnwerk – schilderwerk kroonlijst	9.880			
Nog niet bepaald	Herstellen schrijnwerk – schilderwerk buitenschrijnwerk	1.848			
Nog niet bepaald	Herstellen schrijnwerk – schilderwerk dievenijzers	840			
Nog niet bepaald	Herstellen buitenschrijnwerk – onderdorpel deur portaal	8.500			
Nog niet bepaald	Herstellen buitenschrijnwerk – deur naar toren	1.200			
Nog niet bepaald	Herstellen schrijnwerk – herstellen moneel	500			
Nog niet bepaald	Herstellen glasramen (incl. inventarisatie)	58.944			
Afwerking en inrichting					
Nog niet bepaald	Herstellen binnenbepleistering – herstel kruisribgewelf	3.000			
Site en omgeving					
Nog niet bepaald	Herstel metsel- en voegwerk tuinmuur en deksteen	16.437			
Nog niet bepaald	Schilderwerken poortposten	1.000			
Nog niet bepaald	Hervoegeen bestrating	5.760			

- Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten (zowel vorig als nieuw MJP)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	3473.06	0
					0

2025	2026	2027	2028	2029	2030
Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend	Nog niet gekend

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie	Nr	Categorie
1	Apotheek	5	Horeca	9	Horeca	13	Voeding
2	ATM	6	Horeca	10	Horeca	14	Voeding
3	Financiële instelling	7	Horeca	11	Horeca		
4	Horeca	8	Horeca	12	Supermarkt		

1

- **Bereikbaarheid via openbaar vervoer en aanwezigheid parking:**

- Bushalte De Lijn op 20 meter van de kerk, met enkele busverbindingen:

- o Lijn 212 Turnhout-Gierle-Tielen-Lichtaart-Herentals;
- o Lijn 111 Vosselaar-Gierle-Tielen-Lichtaart-Olen-Geel.

- Treinstation op 150 meter van de kerk:

Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat is er ieder uur een rechtstreekse verbinding

- o naar Brussel, om 12 minuten na het uur;
- o naar Antwerpen op het half uur;
- o naar Turnhout op het half uur en om 20 minuten voor het uur;

- Parkings in de nabijheid van de kerk:

- o tegenover de kerk: 51 autostaanplaatsen en 1 voor andersvaliden;
- o Tielendorp: 68 autostaanplaatsen en 1 voor andersvaliden;
- o station: kant van Tielendorp en tegenover Spoorwegstraat: 96 autostaanplaatsen en 1 voor andersvaliden;

¹ Voor betekenis cijferaanwijzingen, zie bijlage

- station: (losplaats) 207 autostaanplaatsen en 3 voor andersvaliden;
  - grasplein: kerststal 120 autostaanplaatsen (enkel in uitzonderlijke omstandigheden worden die gebruikt);
- Samen zijn dit 542 autostaanplaatsen en 8 plaatsen voor andersvaliden.

- **Aanwezigheid kerkhof, pastorie, parochiezaal, cultureel centrum, school, ...:**

- kerkhof : vlak naast de kerk;
- parochiehuis: parochiesecretariaat en weekkapel, naast de kerk;
- ontmoetingscentrum Tielen, op 700 meter van de kerk;
- vrije gesubsidieerde basisschool: op 75 meter van de kerk.

- **Nabijheid van andere gebedsruimten (kerk, kapel, klooster);**

- Er bevinden zich geen andere kerken in deelgemeente Tielen;
- De weekkapel met zeventien zeventig zitplaatsen is gelegen naast de kerk;
- De kapel Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand, met een vijftigtal zitplaatsen is gelegen aan de Pijstraat zonder nummer op ongeveer 1.000 meter van de kerk.

De gemeente Kasterlee start in 2025 met de opmaak van een strategisch vastgoedplan. De kerk wordt mee opgenomen in het plan maar streeft voor de kerk niet naar energetische optimalisatie. De kerk wordt wel mee opgenomen in het kader van de opmaak van een onderhoudsplan en de integratie in het gemeentelijk openbaar weefsel.

De gemeente werkt aan de voorbereiding van masterplan Tielen. Het masterplan bevat verschillende ingrepen in de nabije omgeving van de kerk. Zo zal het dorpscentrum tegenover de kerk volledig opnieuw worden aangelegd waar o.a. een nieuw ontmoetingscentrum zal worden gebouwd. De uitvoering hiervan is voorzien vanaf 2026. Achter de kerk zullen ook plannen worden gemaakt om de stations parking een nieuwe bestemming te geven en/of heraan te leggen. Tot slot werkt de gemeente ook aan een beheersplan voor het erfgoedhuis (oud gemeentehuis) van Tielen. Doel daarvan is de instandhouding van het historisch gebouw waarbij ook zal worden gekeken naar een eventueel hogere gebruiksintensiteit. De kerk zelf is een belangrijk onderdeel in het centrum en de beleving van Tielen. Met de plannen voor de nieuwe deur in het noordelijk transept wordt gestreefd naar een hogere fysieke en maatschappelijke toegankelijkheid van de kerk.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
doopsels	12	11	10	19	9	3
1ste communie	30	30	19	21	21	12
aantal catechisten	5	4	3	3	2	2
aantal personen die catechese volgen	18	18	20	25	29	23
vormsels	22	18	20	25	28	23
huwelijken	2	0	0	3	1	0
uitvaarten	10	9	7	7	2	11
vrijwilligers	38	30	32	38	30	26
aantal kerkgangers 3de zondag oktober	42	61	59	42	41	24
kerstmis	210	0	98	65	51	50

Er zijn de voorbije jaren altijd drie koorconcerten per jaar geweest in de cyclus 'KOORLINK', het aantal aanwezigen is na corona iets teruggevallen: gemiddeld 100 per concert.

Er zijn ook concerten door het Tielense koor Eglantier: 1 à 2 keer per jaar. Het aantal aanwezigen bedraagt voor Kerstconcerten ca. 200, voor concerten onder het jaar ca. 150.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Kasterlee	Sint-Willibrordus	Dit kerkgebouw blijft volwaardig gevaloriseerd voor alle kerkelijk gebruik (A-kerk).
Lichtaart	Onze-Lieve-Vrouw	Dit kerkgebouw blijft volwaardig gevaloriseerd voor alle kerkelijk gebruik (A-kerk).
Tielen	Sint-Margarita	Voor dit kerkgebouw moet de toekomstige bestemming nog verder uitgeklaard worden: valoriseren, nevenbestemmen of herbestemmen. In de loop van de lopende legislatuur (tot 2030) wordt hier normaal nog geen ingrijpende wijziging voorzien (C-kerk)

Op basis van de pastorale visie en het huidig gebruik van de kerken Sint-Willibrordus en Onze-Lieve-Vrouw blijven deze kerken gevaloriseerd voor kerkelijk gebruik.

Voor de Sint-Margaritakerk pleit de pastorale eenheid voor het statuut van een C-kerk: In deze kerk is nog maar een beperkt aantal aanwezigen in de traditionele weekendliturgie. Daardoor moet in de volgende zes jaar overwogen worden deze te stoppen en meer en meer in te zetten op andere vormen van gelovig samenkomen. Ook themavieringen horen zeker thuis in deze kerk. Tegelijkertijd is voor ons deze kerk de ideale plaats voor een cultureel aanbod en wordt er nu al door de kerkraad hier aan gewerkt om dit mogelijk te maken.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invulling van de Sint-Margarita kerk zal worden onderzocht

Binnen de kerkgemeenschap worden nieuwe vormen van liturgie en ontwikkelingen om een kleinere kerk te worden, onderzocht.

Intussen wordt de kerk meer bruikbaar gemaakt door het toevoegen van een extra toegangsdeur die op het dorpscentrum gericht is en daardoor nauw aansluit bij zone centrum van het gemeentelijk project Beleef Tiel, een dorpsvernieuwingsproject. In dat project wordt tegenover de kerk een nieuw ontmoetingscentrum gebouwd, met een lokaal dienstencentrum en een bib-punt.

Kasterlee heeft voor de herontwikkeling van de site zone centrum om en rond de voormalige brandweerkazerne de ambitie om het centrum van Tiel te ontwikkelen tot een aantrekkelijke publieke ruimte met ontmoetingscentrum en lokaal dienstencentrum enerzijds en een aangename groene en duurzame woonomgeving (private ontwikkeling) anderzijds. Tiel zal via dit nieuw masterplan opgewaarderd worden tot een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving.

De dienstverlenende functies omvatten naast het ontmoetingscentrum en het lokaal dienstencentrum met lokale aantrekkingskracht ook een publieke horecagelegenheid en een bib-punt. Deze worden geïntegreerd met een evenementenplein als een aantrekkelijke publieke buitenruimte dewelke een belangrijke ontmoetingsfunctie zal verwezenlijken.

Naast het publieke aanbod zal zone centrum ook voorzien worden van een (beperkte) private ontwikkeling. Er worden op de site ook maximaal 12 wooneenheden voorzien.

Deze herontwikkeling moet een inpassing vinden in het ruimere project Beleef Tiel, met aandacht voor Tielendorp en de stationsomgeving.

Een deel van het te bouwen programma kan worden ingericht in de bestaande gebouwen met erfgoedwaarde; het grootste deel dient voorzien te worden in een nieuwbouw. De architectuur van de nieuwbouw dient aan te sluiten bij de schaal van het dorp.

Kasterlee zal inzetten op een autoluwe buitenruimte en een intieme dorpstuin bij de woonvoorzieningen. Per woongegelegenheid zal er ook een aangename bruikbare buitenruimte voorzien worden.

Voor de voorziening van handel en/of horeca kan gekeken worden in de richting van de private ontwikkeling.

Ook de aanwezigheid van groene onverharde zones met intieme rustplekken voor ouderen en speelruimte voor kinderen vormt een belangrijk thema dat bepalend is voor de gewenste uitstraling van de omgevingsaanleg.

We focussen op een aantrekkelijke buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten met een hoge belevingswaarde voor iedereen waarbij kwalitatief groen, water en speelelementen een must zijn.

In de toekomst wenst Kasterlee ook een groene trage verbinding te realiseren van zone stationsparking tot aan de Schaarstraat (achterkant van zone centrum).

Hier zal een groene wandelboulevard ontwikkeld worden, dewelke langs de kerk zal ingepast worden.

Op deze manier wordt de kerk ook mee betrokken in het project beleef Tiel en ingepast bij de ontwikkeling van het openbare domein.

De zone centrum van het project Beleef Tiel zal volgens de huidige planning tegen 2028 gerealiseerd moeten worden.

Binnen de 3 jaar na de goedkeuring van dit kerkenbeleidsplan zal een stuurgroep opgericht worden die de toekomstige bestemming van de kerk verder zal onderzoeken. Hierbij zal rekening gehouden worden met de evolutie in het gebruik van de kerk en de visie en de integratie van de kerk in zone centrum van het project Beleef Tiel. De stuurgroep wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van de betrokken actoren.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.

